

II. Certus tamen sum, quod, si quis æquus rerum arbiter, veritatis amans, præiudicij & affectus expers, rem penitus cognoverit, & Diff. i. mæ Pentadis, A. 1712. editæ, legerit, aut nuperam meam Disputationem de vnione mentis & corporis physica, ne utiquam metaphysica, iudicium meum non sit improbaturus. Conqueritur Vir illustris, manifestum esse, non tantum substantiæ, sed & causæ, & actionis, & relationis, & similitudinis, & plerorumque aliorum terminorum generalium notiones veras & fæcundas vulgo latere. Adeoque Philosophiam primam adhuc desiderari, & inter querenda manisse. Scribit, Cartesium substantiæ corporeæ naturam in extensione præpostere collocasse, nos de vnione mentis & corporis probas comprehensiones habuisse; quorum causa fuerit, non intellecta substantiæ natura in vniuersum. Statuit, virtutem agendi omni substantiæ inesse, tam corporeæ, quam spirituali, semperque aliquam ex ea actionem nasci; adeoque nec ipsam substantiam corpoream, (non magis quam spiritualem,) ab agendo cessare vnuquam. Putat, ex hac vi agendi, sive præexistente nisu, solui posse problema difficile de substantiarum operatione in se inuicem.

III. Anno seq. 1665. Mens. April. Actis Lips. pag. 145-157. inserit curauit Specimen Dynamicum, in quo vires corporum & vim eorum actiuam repetit, & ulterius explicat. Notat, esse in rebus corporeis aliquid extensione prius, nempe ipsam vim naturæ ubique ab auctore inditam, qua non in simplice facultate consistit, ... sed præterea conatu sive nisu instruitur, effectum plenum habituro, nisi contrario conatu impeditur.

IV. Imo mysterium ibi clarius aperit, dicens, vim illam intimam corporum naturam constituere, quando agere est character substantiarum; ita ut non extensio, sed vis illa ipsam substantiam faciat. Addit, ob formam, sive vim illam, corpus semper agere, (quatenus est substantia,) & ob materiam corpus omne semper pati ac resistere. Tribuit porro corporibus principium actuum materialibus notionibus superius, & ut sic dicat vitale.

V. Sed & aliud Schediasma Actis A. 1698. pag. 427-440. inseruit de vi insita, actionibusque creaturarum, pro dynamicis suis confirmandis illustransque, vbi pag. 434. 435. vim illam, sive formam, ipsum substantiale principium appellat περτον δεκτινὸν actiuitatis, & vim motricem primitiuanam. Hoc principium in viuentibus ait appellari